

Донбаська державна машинобудівна академія

Кафедра Підйомно-транспортних машин

Затверджую
Декан факультету машинобудування
Кассов В.Д.
«___» _____ 2019 р.

Гарант освітньої програми:
доктор техн. наук, професор
Ковальов В.Д.
«___» _____ 2019 р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри підйомно-
транспортних машин
Протокол № 8 від 18 квітня 2019 р.
Завідувач кафедри
Дорохов М.Ю.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Потужні екскаватори»

галузь знань 13 – «Механічна інженерія»

спеціальність 133 – «Галузеве машинобудування»

ОПП «Галузеве машинобудування»

Професійне спрямування Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні,
меліоративні машини та обладнання

Факультет Машинобудування

Розробник: Крупко В.Г, к.т.н., доцент; Держинська О.В., к.т.н., асистент

Краматорськ – 2019 р.

Опис навчальної дисципліни

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
			денна	Заочна
Кількість кредитів		ОПП Галузеве машинобудування	Вибіркова	
4,5	5,5			
Загальна кількість годин				
135	165	Рік підготовки		
Модулів – 1		Спеціалізація (професійне спрямування): Підйомно-транспортні машини	1	1
Змістових модулів – 2			Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва) _____			2	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5		Освітньо-кваліфікаційний рівень: Магістр	Лекції	
			36	4
			Практичні	
			18	0
			Самостійна робота	
			81	161
Вид контролю		іспит	іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання - 75/135

2. Загальні відомості, мета і завдання дисципліни

Дисципліна «Потужні екскаватори» належить до дисциплін з циклу професійної підготовки магістра (вибіркова). В структурно - логічній схемі освітньої програми дисципліна має зв'язок з такими дисциплінами як «Вантажопідйомні машини», «Моделювання робочих процесів», «Спеціальні ПТМ», «Машини для земляних, дорожніх і меліоративних робіт», і вимагає знання фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін: теоретична механіка, деталі машин; опір матеріалів, та ін.

Мета викладання дисципліни — є придбання студентами основи знань і навиків по існуючим технологічним схемам видобутку корисних копалин, їх розрахунків, обґрунтування конструкцій і параметрів потужних екскаваторів для розкриття, и видобутку і перевантаження ґрунтів, пород.

Завдання викладання дисципліни - дати студентам знання та сформувати професійні компетенції, уміння та навички по обґрунтуванню потужної екскаваторної техніки для відкритого видобутку корисних копалин.

Знати:

- основні схеми видобутку корисних копалин та принципи формування комплексів машин при розробці корисних копалин;
  - механічні характеристики ґрунтів, гірничих порід, будівельних матеріалів та способи їх руйнування;
  - типи, конструкції, особливості розрахунків параметрів екскаваторів та їх виконавчих механізмів;
- основи розрахунків продуктивності екскаваторів і комплексів з урахуванням умов роботи;
- основні напрямки удосконалення конструкцій потужних екскаваторів і їх механізмів;
  - умови експлуатації та їх вплив на надійність, працездатність екскаваторів.

Вміти:

- обґрунтувати параметри екскаваторів та їх механізмів в залежності від співвідношення геометричних параметрів вибою і механічних характеристик ґрунтів;
- визначити конструкцію і параметри робочого обладнання в залежності від характеру виконуваних робіт і комплексу машин, що використовуються в технологічних схемах;
- визначити оптимальні режими роботи потужних екскаваторів та їх виконавчих механізмів в залежності від характеристики зовнішнього середовища;
- виконувати техніко-економічний аналіз прийнятих рішень.

Практична частина дисципліни спрямована на отримання навиків:

- визначення умов експлуатації та способів підтримання працездатності потужних екскаваторів;
- організації проектно-конструкторських робіт по обґрунтуванню конструкцій і параметрів потужних екскаваторів в залежності від умов їх експлуатації;
- оцінювання техніко-економічних показників потужних екскаваторів та знаходити шляхи їх підвищення на основі сучасних методів оцінки їх технічного рівня;

Загальні компетентності – знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває у рамках виконання програми навчання, мають універсальний характер.

Загальні компетентності:

- здатністю до узагальнення та аналізу інформації, постановці цілей і вибору шляхів їх досягнення;
- умінням логічно послідовно, аргументовано і ясно викладати думки, правильно будувати усну і письмову мову;
- готовністю до кооперації з колегами, роботі в колективі;
- здатністю до пошуку правильних технічних і організаційно-управлінських рішень та нести за них відповідальність;
- прагненням до саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації і майстерності;
- усвідомленням соціальної значимості своєї майбутньої професії, наявністю високої мотивації до виконання професійної діяльності;
- демонструвати користування комп'ютером як засобом управління і обробки інформаційних масивів;

- здатністю вивчати науково-технічну інформацію в області потужних екскаваторів, видобутку корисних копалин;
- володіти навичками організації науково-дослідних робіт;
- здатністю розробляти технічну документацію для виробництва, випробування, модернізації, експлуатації, технічного і сервісного обслуговування і ремонту елементів потужних екскаваторів;
- готовністю вибирати способи і засоби забезпечення працездатного стану потужних екскаваторів і устаткування в конкретних умовах їх експлуатації;
- готовністю виконувати експлуатаційні розрахунки потужних екскаваторів.

Вивчення дисципліни ведеться в 2 триместрі. В програмі передбачені лекції, практичні заняття та самостійна робота, а також виконання контрольної роботи.

Знання, отримані при вивченні дисципліни «Потужні екскаватори» використовується при виконанні випускних магістерських робіт.

3. Програма та структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Вид навчальних занять або контролю	Розподіл між учбовими тижнями																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Пр. роботи	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Сам. робота	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5
Консультації					К					К					К			К
Контр. роботи	ВК							К1									К2	
Модулі	М1																	
Контроль по модулю																		К1

Заочна форма навчання

Вид навчальних занять або контролю	Розподіл між учбовими тижнями																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Лекції	4																	
Пр. роботи																		
Сам. робота	7	7	7	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	8	8	8	8	8
Консультації																		К
Контр. роботи																		
Модулі	М1																	
Контроль по модулю																		К1

ВК – вхідний контроль; ПР - захист практичної роботи; К1– письмова контрольна робота; ЗСР – захист самостійної роботи; К – консультація; А – атестація.

4 Лекції

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Технологічні схеми видобутку корисних копалин з використанням потужних екскаваторів. Основні геометричні параметри кар'єрів, комплекти машин для розкривання, видобутку перевантаження і транспортування ґрунтів, будівельних матеріалів, гірничих порід. Продуктивність окремих машин і екскаваторних комплектів і в цілому
(Лекційні заняття – 18 годин.)

Тема Т1. Системи розробки і експлуатації родовищ корисних копалин їх переваги і недоліки:

Лекція. Загальні відомості про системи розробки. Перспективи розвитку видобутку корисних копалин відкритим способом.

Література: [2] с. 10-14; [4] с. 20-26.

Тема Т2. Основні параметри технологічних схем видобутку корисних і їх вплив на вибір комплектів машин для виконання землерийних і перевантажувальних робіт. Література: [2] с. 25-30; [9] с. 40-43.

Тема Т3. Комплекти машин та основні засоби механізації розкривних і видобувних робіт для розробки корисних копалин відкритим способом. Література: [4] с. 67-78; [9] с. 74-86.

Тема Т4. Комплексна механізація проведення земельних робіт з застосуванням технологічного транспорту (автосамоскидів, залізничних платформ). Узгодженість параметрів екскаваторів з місткістю і параметрами транспортних засобів. Література: [1] с. 103-111; [4] с. 144-152.

Тема Т5. Потужні екскаватори на ділянках по видобутку, розкриванню та перевантаженню корисних копалин. Література: [4] с. 204-211; [9] с. 96-108.

Тема Т6. Продуктивність ПЕ. Вплив умов роботи, механічних характеристик ґрунтів та технологічних схем розробки корисних копалин на продуктивність машин і комплексів. Література: [4] с. 217-226.

Змістовний модуль 2. Потужні екскаватори (ПЕ). Конструктивні схеми екскаваторів, їх виконавчих механізмів та особливості розрахунків.

Сучасні ПЕ - механічні лопати, драглайни та гідравлічні екскаватори. Шляхи їх удосконалення.

Тема Т7. Конструктивні схеми ПЕ та розрахунки їх геометричних і вагових параметрів. Обґрунтування потужності виконавчих механізмів. Література: [4] с.190-202.

Тема Т8. Потужні лопати для розкривання та видобутку корисних копалин. Особливості конструкції і розрахунку параметрів і виконавчих механізмів. Література: [4] с. 206-214; [8] с. 61-77.

Тема Т9. Екскаватори драглайни і кранлайни. Обґрунтування параметрів і розрахунок виконавчих механізмів. Література: [2] с. 159-176.

Тема Т10. Гідравлічні екскаватори, обґрунтування параметрів робочого обладнання і гідравлічних систем. Література: [2] с. 162-167; [4] с. 200-205.

Тема Т11. Роторні екскаватори. Обґрунтування продуктивності, параметрів і особливості розрахунків робочого устаткування. Література: [4] с. 304-315.

Тема 12. Основні напрямки підвищення технічного рівня ПЕ. Порівняльний аналіз та шляхи їх удосконалення. Література: [4] с. 319-328.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення і побудова технологічних схем застосування потужних екскаваторів на підприємствах по видобутку корисних копалин і вантажно-розвантажувальних роботах.	2
2	Розрахунок параметрів забою та узгодження їх з параметрами екскаваторів	4
3	Визначення мас і лінійних розмірів робочого обладнання одноківшевих потужних екскаваторів.	4
4	Визначення продуктивності одноківшових екскаватора при роботі у різних технологічних схемах.	4
5	Розрахунок механізмів пересування ПОЕ	4
Усього годин		18

5. Контрольні роботи

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточний контроль;
- розв'язання задач на практичних заняттях;
- підсумковий контроль - екзамен.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів та розподілу балів, що присвоюються студентам.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах:
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо)

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач,
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Передбачається використання модульно – рейтингової системи оцінювання знань. Основною формою контролю знань студентів в кредитно модульній системі є складання студентами всіх запланованих модулів. Формою контролю є накопичувальна система. Складання модуля передбачає виконання студентом комплексу заходів, запланованих кафедрою і передбачених семестровим графіком навчального процесу та контролю знань студентів, затверджених деканом факультету.

Підсумкова оцінка за кожний модуль виставляється за 100-бальною шкалою. При умові, що студент успішно здає всі контрольні точки, набравши з кожної з них не менше мінімальної кількості балів, необхідної для зарахування відповідної контрольної точки, виконує та успішно захищає лабораторні роботи, самостійно виконує і успішно захищає реферат з обраної теми, та має за результатами роботи в триместрі підсумковий рейтинг не менше 55 балів, то за бажанням студента в залежності від суми набраних балів йому виставляється підсумкова екзаменаційна оцінка за національною шкалою і шкалою ECTS. Переведення набраних студентом балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Рейтинг студента за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100 балів	відмінно	A
81-89 балів	добре	B
75-80 балів	добре	C
65-74 балів	задовільно	D
55-64 балів	задовільно	E
30-54 балів	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-29 балів	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Далі наведено приклад контрольної (екзаменаційної) роботи з дисципліни.

Варіант 1

1. Які технологічні системи розробки корисних копалин Ви знаєте? Наведіть приклади і схеми.
2. Визначити тах тягове зусилля ковша драглайна $E_k = 10\text{м}^3$ $L_c = 60\text{м}$ при розробці вибою II категорії ґрунту з кутом нахилу 150.
3. Знайдіть експлуатаційну продуктивність такого екскаватора при повороті $t_{\Sigma} = 55\text{с}$ у відвал на кут 1800.

Варіант 2

1. Для яких технологічних схем використовують екскаватори типа ЕКГ-8І? Наведіть приклад і схему.
2. Визначити тах зусилля в канатах механізму підйому ковша такого екскаватора. $E_k = 8\text{м}^3$, категорія ґрунту IV, висота вибою $H_v = 9\text{м}$, $t_{\Sigma} = 30\text{с}$.
3. Знайдіть експлуатаційну продуктивність екскаватора при транспортній системі і куті повороту 900.

Варіант 3

1. Для яких технологічних схем використовуються розкривні екскаватори? Наведіть приклади схеми.
2. Визначити тах зусилля в канатах механізму підйому ковша такого екскаватора $E_k = 4\text{м}^3$, категорія ґрунту III, висоти вибою $H_v = 10\text{м}$, $t_{\Sigma} = 32\text{с}$.
3. Знайдіть експлуатаційну продуктивність екскаватора при без транспортній системі і куті повороту 1800.

Варіант 4

1. Які технологічні схеми розробки корисних копалин Ви знаєте? наведить приклади і схеми.
2. Визначити тах зусилля в канатах механізму підйому драглайна $E_k = 15\text{м}^3$ $L_c = 80\text{м}$, категорія ґрунту III, кут нахилу вибою 200, $t_{\Sigma} = 58\text{с}$.
3. Знайдіть експлуатаційну продуктивність такого екскаватора при повороті у відвал на кут 1200.

Варіант 5

- Які технологічні схеми розробки корисних копалин Ви знаєте ? Наведіть приклади і схеми.
- Визначити тах зусилля в канатах механізму тяги ковша драглайна при $E_k = 10\text{м}^3$ $L_c = 60\text{м}$, категорія ґрунту III, кут нахилу вибою 200, $t_{\Sigma} = 58\text{с}$.
- Знайдіть експлуатаційну продуктивність такого екскаватора при повороті у відвал на кут 1800.

7. Навчально-методичні матеріали

1. Методичні вказівки до практичних і самостійних робіт з дисципліни «Машини для земляних робіт та дорожні машини» (для студентів спеціальності ПТБДММ і О 6.050503) / Укл. В.Г. Крупко, М.Ю. Дорохов. Краматорськ. ДДМА, 2005(рекомендовано кафедрою ПТМ для подальшого використання в учбовому процесі 201 Зр.). — Ч. I. - 48с.
2. Методичні вказівки до лабораторно-практичних робіт з дисципліни «МЗР» (для студентів спеціальності ПТБДММ і О 6.050503 денної та заочної форм навчання) / Укл. В.Г. Крупко, П.В. Альошичев та ін.. Краматорськ: ДДМА, 2013.-72с.
3. Методичні вказівки до контрольних робіт та вивчення курсу «МЗР» (для студентів спеціальності ПТБДММ і О 6.050503) І Укл. В.Г. Крупко. П.В. Альошичев. - Краматорськ: ДДМА, 2009. - 56с.
- 4.Опорний конспект лекцій з дисципліни „Дорожні машини", Укл. В.Г. Крупко, П.В. Альошичев. - Краматорськ: ДДМА, 2013. - 120с.

Рекомендована література

1. Баладінський В.Л. та інші. Будівельна техніка.-К.: Вища школа. 2001 368с.
2. Машини для земляних робіт. І Під загальною ред. Ю.О. Ветрова К. Вища школа, 1981.-384с.
3. Машины для земляных работ: конструкция, расчёт, потребительские свойства: учебное пособие для вузов: в 2 кн. / В. И. Баловнев [и др.]; Белгородский государственный технологический университет им. В. Г. Шухова; Под ред. В. И. Баловнева. — Белгород : Изд-во БГТУ, 2011.
4. Подерни Р.Ю. Горные машины и комплексы для открытых работ (1 и 2 том).-М.:МГГУ, 2001.
5. Баловнев В.И. Моделирование процессов взаимодействия со средой рабочих органов дорожно-строительных машин.-М.: Высшая школа. 1981. 135 с.
6. Гоберман Л.А. Теория, конструкция и расчет строительных и дорожных машин.-М.:Машиностроение, 1979.-407с.
7. Проектирование машин для земляных работ./Под ред. А.М. Холодова-Х.:Вища школа, 1986.-272с.
8. Кох П.И. ремонт экскаваторов.-М.: Недра, 1979-281С.
9. Ветров Ю.О., Власов В.В. Машини для земляних робіт. Приклади розрахунку: Навч. посібник.-К.: ІСДО, 1995.-304с.
10. Будівельні машини: Довідник в 2-х томах. . І Під загальною ред. Е.Н. Кузьміна . - М.: Машинобудування, 1991.-496с.
11. Многоковшовые экскаваторы: учеб. метод, пособие / Л.Б. Белоногов, Л.В. Янковский. - Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2010. - 126 с.

Допоміжна література

1. Гальперин М.І., Домбровський М.Г. Будівельні машини. М.: Вища школа, 1980. - 344с.
2. Фіделев О.С., Чубук Ю.Ф. . Будівельні машини. К.: Вища школа, 1979.-336с.
3. Р.Ю. Подерні. Горні машини та автоматизовані комплекси для відкритих робіт.-М.: Недра, 1977.-615с.
4. Одноковшовые экскаваторы: Учеб. пособие / Л.Б. Белоногов, В.И. Кычкин; Перм. гос. техн. ун-т. Пермь, 2005. - 108 с.
5. Шейнин О.М. та інші. Експлуатація дорожніх машин. . - М.: Машинобудування, 1980. — 336с.
6. Мартинов В.Д. та інші. Будівельні машини та монтажне обладнання. . - М.: Машинобудування, 1990. - 352с.
7. Будівельні машини. . / Під ред. М.Н. Горобцова . - М.: Машинобудування, 1991.- 493с.
8. Ветров Ю.О. Різання ґрунтів землерійними машинами. -М.: Машинобудування, 1971.-357с.
9. К.К. Шестопапов Подъемно-транспортные, строительные и дорожные машины и оборудование. - М.: Мастерство, 2002. - 320с.
10. Євдокимов В.А. Механізація і автоматизація будівельного виробництва. - Л.: Стройиздат, 1985. - 195с.